

MIDA SA KOGUD, KOGUJA?

MARGUS LEPA

Vaadanud kunstnik **Mati Karminist** tehtud portreefilmi „**Koguja**” ja olles kursis sellega, kuidas teos sündis, peab tõdema, et:

- a) filmi teha on raske,
- b) filmi teha Eestis on raskem,
- c) filmi teha Eestis, kui sa oled venelane, on kõige raskem.

Ja põhjusi on mitu. Olgu üks esile toodutest inspireeritud kas või meie endise välisministri ütlusest, et „niimoodi võivad ju teised riigid teada saada, millised me tegelikult oleme”. Saada pilt oma olemusest ja tegevusest läbi kohaliku venelase silmade, kes selle pildi loomiseks on

läbinud toetuse kerjamise kadalipu, saavutades peaaegu 50-protsendilise tulemuse, võib olla võõrastav. Aga vaieldamatult on see adekvaatsem omavahelisest tsunftisisesest „kalevipojakiitusest”, mille paistel on end hea soojendada.

Filmis näeme natüürmordilikku maailma, mis loob tegevusele fooniks omaladse tunnetusliku konstandi – ei jõua ju hollandlaste maalidel kukkuvad kannud kunagi maha. Ja selline on ka meie permanentne ülemineku-aeg, kus me teame täpselt, kuidas ühte või teise (muusika)palasse suhtuda, ent ei mäleta või ei vaevu mõtlemagi, miks?

„Lapsevanker”, 2003. Mati Karmin.

Ja selles maailmas ajab „oma asja“ kunstnik, kes võib meenutada karupoeg Puhhi, eriti stseenis, kus segaseltskond tankialusel metsas sõidab, või skara-beust, kes oma [...]palli veeretab ja sellega universumi igikestvust sümboliseerib – stseenis, kus Mati Karmin müniteoseid transpordib.

Omamoodi tunnetusliku ja igavikulise konstandi loovad kaadrid Kuressaa-

re ostukeskusest, kus me näeme „kõnepidamise protsessi“, saamata sõnagi aru, ent teades, et aitab kõneleja nägemisestki; ja sealsamas inimeste kõrval kunstnik Karmini suurt iseseisvat fooniüksindust „kõnenäitajate“ taustal.

Täpselt samasuguses Karmini kogujaüksinduses tegi „Koguja“-filmi **Valeri Blinov**. Ja täpselt samasuguse, üksinduses ükskõikse maailma taustal ajas ta na-

Mati Karmin ja „Kuurakett“ 2003. aastal.

gu Puhh oma rida ja pingutas nagu skarabeus palehigis oma risti kanda.

Vabaduse väljak kahe torniga kiriku ja kahe vabadussambaga, mille juurde Karminit tema ohtliku fallistilise raketiga ei lubatud. Otsitud põhjendused. Soome tolli tuvastamine, et too fallistiline on ju kunstiteos. Ja tõdemus: kunstiteosega võib Soomes trahvi saada. Sada tuhat külastajat näitusel, täiskirjutatud külalisteraamat ja... vaikus kodumaal, mis kajab: „...võivad... teada saada... millised me tegelikult oleme...“ Kas sellised, nagu näitas „511 paremat fotot Marsist“?

Nõukogude armee erukapteni, makavaht Aleksander Looduse surm oma maja ees vees ja lavastatud stseenikatked esimese tuumapommi heitmisest meid ei puuduta – tunnetuslik konstant ju. Me müttame edasi ja oleme ettevaatlikud, on ju meie hulgas kogujad, kes kogutud tunnetusest midagi uut loovad; vaikime ettevaatlikult, vaatame kõnelejaid, kuni ükskord algab aega ja saab otsa see film.

Siis tõuseb raket tuleleegiga üles ja lendab.

Kogujad jäävad maha ja koguvad edasi. Rahu? Rõõmu? Raevu?

VALERI BLINOV (sünd. 23. VIII 1947) on lõpetanud 1977 Moskvaa ÜRKI filmioperaatorina. Töötanud operaator-lavastajana ja dokumentaalfilmide režissöörina mitmes omaaegses Nõukogude Liidu kino- ja telestuudios. Teinud 21 mängu- ja üle 30 dokumentaalfilmi. Oli Odessa stuudios valminud Pjotr Todorovski filmi „Sõjaväljaromaan“ (1983) operaator, see jõudis võõrkeelsete filmide „Oscari“ nominentide hulka. Filme: 1979/80 „31. osakonna hukk“ (rež Peeter Urbla); 1981 „Pihlakavärvavad“ (rež Veljo Käsper); 1981 „Teaduse ohver“ (rež Valentin Kuik); 1984 „Kaks paari ja Üksindus“ (rež Tõnis Kask); 1986 „Õnnelind flamingo“ (rež Tõnis Kask); 1987/88 „Näkimadalad“ (rež Olav Neuland); 1989 „Pahupidi“ (sts, rež, op); 1989/90 „Regina“ (rež Kaljo Kiisk); 1990 „Sügis“ (rež Arvo Kruusement); 1993 „Suflöör“ (rež Kaljo Kiisk); 1997 „Naiste kool“ (sts, rež, op). Aastatel 1997 – 2005 teinud ühenduses „Vene Film Eestis“ hulga lühifilme, viimati „Koguja“ (2004).

Valeri Blinov.

Vladimir
Studenetski
fotod